ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 դրս. վեցամսեայ 30 դրս. Եռամսեայ 20 դրս. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 դրս. Վեցամսեայ 40 դրս. Եռամսեայ 25 դրս. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է
ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 374 | "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՒ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ | 12 ՅՈՒՆԻՍ 1902 ՇԱԲԱԹ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՏՈՒՈՒՌԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի մատուռին վերաշինութեան գործը օրուան խնդիր դարձած է նորէն, այս անգամ ա՛յն տեսակ պարագաներու մէջ որ անկարելի է զայն ուշադրութեան առարկայ չդարձնել։ Ինչպէս կը յիշուի, Յակոբեան Միքայէլ էֆ. տակաւին մինչեւ անցեալ տարի իրեն մենաշնորհ մը նկատած էր այդ մատուռին կառուցման թեկնածութիւնը, եւ շինութեան համար կատարուած բանակցութեանց մէջ իր անունը բնաւ չէր մոռցուեր։ Յակոբեան Միքայէլ էֆէնտի սակայն, մատուռին գրաւելիք դիրքէն աւելի կը մտածէր այն դիրքին վրայ՝ զոր իր գերեզմանը պիտի ստանար օր մը, նոյն այդ մատուռին կիցը։ «Մատուռը հոս չինենք», «սանկ չինենք»ի պէս զաղափարները զորս կը յայտնէր հոգաբարձութեան եւ որոնց կը փափաքէր որ ամէն մարդ համակերպի, ներքնապէս «գերեզմանս սանկ չինենք», «հոս չինենք» կը նշանակէին։ Ատեն մը նոյն իսկ եղաւ պահանջեց որ մատուռը կառուցուի Հիւանդանոցին մուտքի դրան առջեւը, այսինքն պարտէզին ճիշդ այն տեղը՝ ուր աւազանը կը գտնուի։ Այդ պահանջման միջոցին պարտէզը հիմակուան պէս գեղեցիկ էն չէր յարդարուած թէեւ, բայց Հոգաբարձութիւնը կրկին ընդդիմացաւ, որովհետեւ հասկցած էր թէ ամէն հրապոյրներով եւ առաւելութիւններով օժտուած պարտէզ մը մատուռէն շատ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ հաստատութեան բազմաթիւ պատսպարեալներուն։

Այսօր խնդիրը տարբեր երեւոյթ մը ստացած է։ Մինչդեռ անցեալ տարի մի՛միայն Յակոբեան Միքայէլ էֆ. թեկնածու էր մատուռին վերաշինութեան, այս տարի ուրիշ երկու անձեր ալ նոյն տրամադրութեամբ իրենց անունը մէջտեղ դրած են։ Այդ երկու անձերէն առաջինն է Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ատենապետ Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան եւ երկրորդը՝ Ագաթան էֆ. Թահթապրուն։ Այս պայմաններուն մէջ բնականաբար մրցակցութեան պէս բան մը ծագում պիտի առնէ երեքին միջեւ, մրցակցութիւն մը՝ որուն արդիւնքը անկարելի է հիմակուընէ գուշակել։

* * *

Սպասելով այդ արդիւնքին յայտնութեան, թերեւս անտեղի չըլլայ պզտիկ մը ծանրանալ Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի պարագային վրայ։ Այս անձին քով կը մնան կարգ մը հաշիւներ՝ որոնք Հիւանդանոցին վերաշինութեան կը պատկանին, եւ զորս հոգաբարձութիւնը ի զուր կը ճդնի ձեռք ձգել։ Ինչպէս յայտնի է, այդ վերաշինութեան սկսուած է 1888ին, ուղղակի Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի թեւարկութեամբ, շնորհիւ հանգանակութեան մը որուն մասնակցած են շատ մը ականաւոր հարուստներ բաւական կլորիկ գումարներով։ Այսպէս երկու Յակոբեան եղբայրները, Յովհաննէս եւ Միքայէլ, 2000 ական ոսկի տուած են, 2000 ական ոսկի տուած են նաեւ Սերովբէ եւ Սարգիս Կիւլպէնկեան եղբայրները, ուրիշներ տուած են 1000 ոսկի, 500 ոսկի եւ այլն։ Վերաշինութեան գործը այդպէսով առաջ տարուած է, եւ վերջնականապէս աւարտած ասկէ երկու տարի առաջ, բացի նոր բաժանումէ մը՝ որ հաստատութեան երրորդ թեւը պիտի կազմէր եւ որ ծրագրային վիճակի մը մէջ կը մնայ տակաւին։

Միքայէլ էֆ. հիմա կը յայտարարէ թէ այն ատեն կատարուած հանգանակութենէն մի միայն իր նուիրած 2000 ոսկիին 1500 ոսկին կը մնայ քովը, եւ ահա այդ գումարն է որ կ'ուզէ մատուռին շինութեան յատկացնել, պայման դնելով որ իր անունը կապուի շինութեան գործին։ Եւ ատոր համար է որ կը հակառակի մատուռին ուրիշ անձի մը կողմէ կառուցուելուն։ Շիտակը ըսելով, մենք պատճառ մը չունինք կասկածելու Յակոբեան Միքայէլ էֆէնտիի անկեղծութեան վրայ, բայց ատիկա արդեօք մը չէ որ կարեւոր կէտ մը ընդհանուրին ուշադրութեան չներկայացնենք։ Այդ 1500 ոսկին՝ Միքայէլ էֆ.ի քով կը մնայ 1888 էն ի վեր։ Արդ, անկէ մինչեւ այսօր անցած են տասնըչորս երկար տարիներ՝ որոնց միջոցին, բաղադրեալ տոկոսի հաշուով, այդ գումարը կրկնապատկուած կրնար ըլլալ, եւ կամ անոր մօտ բան մը։ Միեւնոյն կերպով, Հիւանդանոցի հիւրանոցի չէնքին համար ծախսուած 2500 ոսկիի գումարը տասնէ աւելի տարիներ անգործածելի մնացած է Միքայէլ էֆ.ի ձեռքը, ի՞նչ եղած է այդ գումարին ալ տոկոսը։ Իրազեկ անձ մը այս մասին մեզի յայտարարեց թէ տոկոսներն ալ հաշուելով 5000 ոսկիի մօտեցող գումար մը պէտք է զրանուի Միքայէլ էֆ.ի քով, գումար մը՝ որ չատ հեռու կը մնայ ծանուցուած 1500 ոսկիէն։

* * *

Այդ խնդիրն ալ թողունք եւ անցնինք ուրիշ տեսակէտի մը։ Մինչդեռ Յակոբեան Միքայէլ էֆ. կը պահանջէ որ իր քով մնացած 1500 ոսկին անպատճառ մատուռին շինութեան յատկացուի, հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը դիտել կու տայ թէ ժամանակին կատարուած հանգանակութիւնը ո՛չ թէ հիւանդանոցին այս կամ՝ այն առանձին մասին համար կատարուած էր, այլ ընդհանուր ըմբռնումով մը, եւ ընաւ խնդիր չէր եղած թէ այս ինչը սաչափ գումար կու տայ պայմանաւ որ իր ուղած չէնքը կամ բաժինը շինուի այդ գումարով, եւ իր անունն ալ դրոշմուի այդ չէնքին կամ բաժնին ճակատը։ Եւ այս կէտը դիտել տալով, հոգաբարձութիւնը կ'առարկէ թէ Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի քով գտնուած 1500 ոսկին, — ենթադրելով որ ատ ըլլայ մնացած գումարին ամբողջութիւնը,— պէտք է յայտնայ ո՛չ թէ մատուռին շինութեան, այլ հիւանդանոցի նոր թեւին կառուցման։ Եթէ Յակոբեան Միքայէլ էֆ. կը փափաքի որ անպատճառ իր անունը դրոշմուի մատուռին ճակատը, ազատ է իր զրպանէն ուզածին չափ դրամ ծախսել այդ նպատակով. բայց երբեք իրաւունք չունի միեւնոյն նպատակին յատկացնելու այն գումարը՝ որ հիւանդանոցի վերաշինութեան յատկացուած է, եւ որ, որչափ ալ իր կողմէ նուիրուած ըլլայ, այսչափ տարիէ ի վեր իբր աւանդ մը միայն կը մնայ իր քովը։

Հոգաբարձութեան այս առարկութիւնը շատ ճիշդ է, եւ հաստատութեան բազմաթիւ պատսպարեալներուն օգուտը կը պահանջէ որ գոհացում տրուի անոր։ Պատսպարեալները տակաւին երկար ատեն կրնան փայտաշէն մատուռով մը գոհանալ. անդին, հիւանդանոցը նեղ կուգայ, ինչպէս տեսնուեցաւ արդէն Հոգաբարձութեան վերջին յայտարարութենէն, եւ անհրաժեշտ կը դարձնէ որ Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի քով գտնուած գումարը անպատճառ հիւանդանոցի նոր բաժանման կառուցման յատկացուի։ Անկէ անդին, մատուռին շինութեան գործը դիւրին է կարգադրել, որովհետեւ եթէ Միքայէլ էֆ. չուզէ այդ գործը ստանձնել, ուրիշ երկու անձեր, Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան եւ Ագաթան էֆ. Թահթապրուն պատրաստ են ծախքերը հոգալու։

Ծախսոտի այս տարապայման գործածութեան համար զինքը չեխողներէն գլխաւորն էր իր կինը, որովհետեւ Թէննիսըն իր պարապ ժամերը փոխանակ թղթախաղի մեջ անցընելու, «կ'երթար դիտել այն սիրական պատկերները, որոնք կը տատանէին իր ծխափողին հանած մուխին մէջ։» Օր մը Թէննիսըն խիստ չնորհալի նամակ մը ստացաւ իր գրական եղբայրակիցներէն՝ Ռոպէրթ Պրաուընինկէն, ու սովորականին պէս հոգը չընաւ պատասխանելու։ Ճաշէն ելլելուն իր կինը հարցուց։

—Ինչո՞ւ չնորհակալութիւն չի յայտնեցիր Պրաունինկին, իր գրած նամակին համար։

—Ինչո՞ւ պիտի պատասխանեմ. անոր իմ մէկ գործս զրկեր էի, ան ալ ինծի իմաց կուտայ թէ ստացեր է զայն։

—Այո՛, բայց ինչ բառերով. գրէ իրեն թէ մանիշակներէ հիւսուած պսակ մը զրկած էր քեզի։

—Ոսկեղէն պսակ մը, աւելի ճիշդը։

—Եթէ կարենայի, ես քու տեղդ պիտի գրէի, բայց պառկիլ պիտի երթամ։

—Աղէկ ուրեմն, հիմա վեր կ'ելլեմ ու թէ՛ կը ծխեմ թէ՛ կը գրեմ։

—Այո՛, վեր պիտի ելլես ու սիկառը բերանդ, պիտի գրես նամակ մը զոր բնաւ պիտի չզրկես։

—Կը սխալիս, տիկին, Պրաունինկին պիտի տեղեկագրեմ մեր խօսակցութիւնը։

Ասոր վրայ, Թէննիսըն վեր ելաւ, ծխեց ու հակառակ ատոր, գրեց եւ զրկեց նամակը, որուն բովանդակութիւնը ուրիշ բան չէր արդէն այլ իրենց խօսակցութիւնը։

1850 թուականը Թէննիսընին ոչ միայն պարգեւեց ամէն բարեմասնութիւններով օժտուած կին մը, այլ նաեւ ոչ նուազ կարեւոր բան մը. այդ թուականին էր որ Վիքթորիա թագուհին, Ուրտսուորթիի մահուամբը պարապ մնացած «պսակաւոր քերթողի»ի պաշտօնը յանձնեց Թէննիսընի։ Պսակաւոր քերթողներ Անգլիոյ արքունիքին մէջ գոյութիւն ունեցած են ժե. դարէն ի վեր։

Թէննիսըն պսակաւոր քերթող ըլլալէ քիչ ետքը, ուզեցին զինքը սեպուհի աստիճանին (baronage) բարձրացնել, բայց մերժեց. 1883ին իրեն չնորհուեցաւ ազնուականութեան տիտղոսը (peerage) զոր ընդունեց այս անգամ, ու այնուհետեւ կոչուեցաւ Ալֆրիտ Լորտ Թէննիսըն։ Սակայն Լորտ Թէննիսըն երբեք հոգը չընաւ գործի մարդ մը ըլլալու, ոչ ալ Լորտերու ժողովին մէջ մեծ դեր մը խաղալու յոյսեր տածեց իր մէջ։ Իր կոչումն էր բանաստեղծ մը ըլլալ. Թէննիսըն հաւատարիմ մնաց իր կոչումին, երբեք չարհամարհելով այն տաղանդը որ իրեն համար անթառամ պսակներ հիւսելու սահմանուած էր վերջ ի վերջոյ, ու մանաւանդ, սնապարծ ճայթն պէս երբեք չի զարդարուեցաւ սիրամարդի փետուրներով։

Լ. ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Վաղը, հինգշաբթի, 26 յունիս 1902, գերազանցապէս յիշատակելի օր մըն է Անգլիոյ, եւ բովանդակ բրիտանական աշխարհին համար։ Վաղը Էտուըրտ Է., Վիքթորիայի յաջորդը, կը պսակուի թագաւոր Անգլիոյ։ Այս առթիւ 60 տարիէ աւելի ժամանակէ մը ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ոսկի եւ արծաթ դրամներ շրջաբերութեան հանուեցան, որոնց վրայ Վիքթորիա թագուհիի դէմքին տեղ Էտուըրտ Է.ինը նկարուած է։

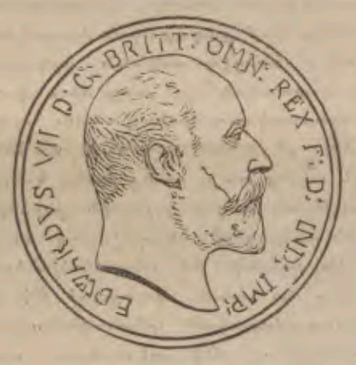

Թագաւորին դիմագծին չուրջը գրուած է սա՝ արձանագրութիւնը.— Edwardus VII D. G. Britt: Omn: Rex F: D: Ind: Imp: Այս համառօտ նշանագրութիւնները պէտք է կարդայ.— Edwardus VII Dei Gratia Britanniarum Rex, Fidei Defensor Indiae Imperator, ինչ որ կը նշանակէ. — «Էտուըրտ Է. չնորհիւն Աստուծոյ թագաւոր բոլոր բրիտանական հողերուն, պաշտպան Հաւատքին, կայսր Հնդկայ»

Ասո՛նք են Անգլիոյ թագաւորին գլխաւոր տիտղոսները։

ՈՐՆ Է ԽԵԼԱՑԻ ՁԱՄԲԱՆ

ՊԷ՞ՏՔ Է ԿԻՆ ԱՌՆԵԼ, ԹԷ ՈՉ

Մարդոց մեծագոյն մասին համար իրենց կեանքին գոնէ երեսուն տարիներուն մէջ, սիրելու պէտքը բոլոր պէտքերու ամէնէն զօրաւորն է եւ կը հրամայէ կատարեալ տիրոջ մը պէս։

Ինչպէ՞ս գոհացնել այդ պէտքը, վերլուծումը բոլոր պէտքերուն։

Ա.—Սէր գտնելով, ժամուան մը, ամսուան մը կամ տարիներու համար։

Բ.—Առեւանգելով։

Գ.—Ամուսնութեամբ։

Այնպէս կ'երեւի թէ գոհացումի այս երեք կերպերը բացարձակապէս անջատ են իրարմէ, իրարու հետ հաշտ չեն կրնար երթալ, եւ հետեւաբար, իրարու դէմ կը մաքառին, բայց երբ կեղծաւորութիւնը բրոնած է նաւուն զեկը եւ կը վարէ զայն կեանքի ընդարձակ ծովուն վրայ, անիկա գիտէ պէտք եղած ճարտարութեամբ չըրջաններ ընելով յառաջանալ, միեւնոյն ժամանակ սիրելու այդ երեք կերպերն ալ վայելելու համար։ Եւ նաւարկելով ժայռերու մէջէն՝ առանց վտանգի, հաճոյքը կ'ունենայ գեղեցիկ արշիպեղագոսի մը մէջէն ճամբորդելու, որուն կղզիները ու կղզեակները իրարու կը խառնեն իրենց լեռներուն ու դաշտերուն հրապոյրները։

Կեղծաւորութիւնը կը սահեցնէ իր նաւը ամուսնութեան խաղաղ ջուրերուն վրայ բայց կը մօտենայ նաեւ վարձկան սիրոյ հողերուն, հոնկից ծաղիկներ կամ թանկագին մարգարիտներ հաւաքելու առարկութիւնով։ Կը մտնէ առեւանգումի խռովայոյզ ծովուն մէջ, բայց միեւնոյն ատեն կը հանդիպի նաեւ բանաստեղծական, հաւատարիմ եւ տեւական սէրերուն, այնպէս որ, մոլութիւն, շնութիւն եւ ընտանեկան խաղաղութիւն, անառակութիւն եւ յաւիտենական երդմունք, հրեշտակ եւ կապիտ, հրաւիրուած կ'ըլլան միեւնոյն խնջոյքին եւ ընտաներար միեւնոյն սեղանը կը նստին ամէնքն ալ, առանց կեղծ ամօթխածութեան եւ առանց խղճահարութեան։

Քաղաքակրթութիւնը արդի մարդուն առջեւ երեք ճամբաներ բացած ըլլալով դէպի սէրը երթալու համար, այնպէս պիտի կարծուէր թէ ա՛լ ազատ ըլլալով անոնցմէ մէկը ընտրելու, պէտք է գոհ ըլլալ։ Բայց ո՛չ. քաղաքակրթուած մարդը, բնութեամբ, չի կրնար գոհանալ, որովհետեւ «աւելի լաւ»ին փափաքը, յաւագոյնին ծարաւը կը մաշեցնէ եւ աւելիին անօթութիւնը՝ կը կրծէ զինքը։ Եւ ինքն ալ ամէն օր կը ջանայ ջնջել վերցնել մէջտեղէն այդ երեք ճամբաները իրարմէ բաժնող պատերը, որպէս զի դիւրութեամբ եւ առանց վախի կարենայ անցնիլ անոնց մէկէն միւսը. այնպէս որ, ամուսնութիւն, պոռնկութիւն, շնութիւն միասին կը յառաջանան, եւ եթէ հրապարակաւ կը բաժնուին քիչ մը իրարմէ, միւս կողմէն, առանձնութեան մէջ, անուշ ակնարկներ կը նետեն իրարու եւ միասին կը ճաշեն, միասին կը նստին։

Է՛հ, պիտի ըսէ հիմա եպիկուրեան լաւատես մը, քանի որ այդ այդպէս է, ջանանք այնպէս մը ապրիլ որ կեղծաւորութիւն չունենանք, հաճոյքին ամէնէն զօրաւորները վայելենք ծարրինկֆօրտի կամ էլտուօրթիի գղեակներուն մէջ։ իր համբաւը չուտով հասաւ իր տաղանդին մեծութեան. բանաստեղծութեանց նոր հատորի մը հրատարակութեան անմիջապէս կը յաջորդէր 60,000 օրինակի սպառումը. «Օքսֆորտի համալսարանականները սկսան դնել Թէննիսընի գործերը ընդ մէջ ծանօթագրուած Եւրիպիտէսի մը եւ փիլիսոփայութեան դասագրքի մը. մանկամարդ կիները այդ գործերէն սկսան ընդունիլ իրենց հարսանեկան նուէրները։»

Տիկին Էմիլի Թէննիսըն, իր կարգին, ոչ նուազ նշանաւոր կին մը ըլլալով բանաստեղծին ամէնէն սիրական ընկերը, խորհրդականն ու նեցուկը եղաւ. անոր հաղուագիւտ իմացականութիւնը Թէննիսընն զուարճանած է ամէն ատեն. «անոր հաւատքը այնքան պարզ էր, որքան յունիսի կապոյտ երկինքի մը խորութիւնները։» Ընտանեկան յարկին տակ, թերեւս միակ անհամաձայնութիւնը որ կը տիրէր երկու ամոլներուն միջեւ, Թէննիսընն պարտական էր իր ծխախոտի տարապայման գործածութեան. արդարեւ, ատիկա Թէննիսընի միակ չափազանցութիւնը, միակ զեղխութիւնն էր. ծխախոտին ստրուկն էր եղած պարզապէս. աւելի դիւրին էր իրեն համար կառավնատին վրայ ելլելը քան ծխափողէն հրաժարումը։ Կը պատմուի թէ 1876ին, երբ Կլատսթոն հրաւիրեց զինքը քանի մը օր իրեն տուներ անցընելու, Թէննիսընն հետեւեալ պայմանը դրաւ. «Բանի որ կը վստահացնէք զիս թէ ամէն բան պիտի ընէք այցելութիւնս չկրսցնելու համար, ուրեմն այնպէս մը կարգադրեցէք որ կարենամ սենեակ մը տալ ինձ, ուր կարենամ ծխել ուզածիս չափ։» Թէննիսընն կարծես կը ջանար սուրը հանել բոլոր այն խանդավառ ծխատեացները, որոնք նիքոթինին պատճառած աղէտները կը ցուցադրեն յարաժամ, իր անձին օրինակովը ապացուցանելով որ շատ տկար թոյն մըն է այն. եւ արդարեւ, այդ մարդը որ իր երիտասարդութենէն մինչեւ խոր ծերութիւն — Թէննիսընն 83 տարիներ ապրած է—կատաղի ծխող մըն է եղած, երբեք օր մը լրջօրէն խորհած չէ «լուսինը երկինքէն փրցնել, թուքը ծամել, եւ ոչ մէկ օր հով ցանած է փոթորիկ հնձելու համար։» Բանաստեղծը ինք կը պատմէ թէ սովոր էր առուները արշալոյսին հետ արթննալ «երթալ տեսնելու համար ցողին ոսկեգոյն կաթիլները որոնք կը շողշողան խոտին մէջ, այգիին խնձորենիներուն տակ։» Ուրեմն տարեկան եղած ատեն այնքան արագ կը քալէր որ երբեմն իրեն հետեւիլ դժուար կ'ըլլար. ամէն օր երկու ժամ կը քալէր ու վերջին քսան վայրկեաններու միջոցին կ'ոստոստէր։ Անձրեւանոցը անարգելով տարափներուն մէջէն կը խիզախէր, փաթթուած՝ իր մութ գոյն երկար վերարկուին. մերթ ընդ մերթ կանգ կ'առնէր թոթուելու համար լայնեզր գլխարկը, որ ծանրացած կ'ըլլար անձրեւէն, ու կը ծիծաղէր «այն փափկասուններուն վրայ, որոնք կը մեղկանան իրենց վառարանին անկիւնը։»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՐԷՏ ԹԷՆՆԻՍԸՆ

Ռ.

ԿԵԱՆՔԸ

Թէննիսընն, հակառակ իրեն, երկար ատեն ստիպուած էր յետաձգել իր ամուսնութիւնը, որովհետեւ ինքզինք անկարող կը զգար ընտանիք մը ապրեցնելու. եւ երբ տասը տարուան բաժանումէ մը ետք, 1850ին կնութեան առաւ օր. Էմիլին, ստիպուեցաւ հաստատուիլ խեղճուկ մնակի մը մէջ. հոն, իրաւ է որ նորատի ամուսինը բանաստեղծներու երազած ընական գեղեցիկ տեսարաններու հանդիսատես կ'ըլլար, բայց հաղիւ տեղաւորուած, փոթորիկ մը եկաւ մասամբ քանդել իրենց ննջասենեակին պատը, որուն ծերպերէն հովն ու անձրեւը սկսան սանձարձակ ներս խուժել, նորապսակներուն հեշտ անդորրութիւնը վրդովելու անպատկառութեամբ։ Թէննիսընի վայելած այս խեղճուկ մեղրալուսինը, ինձ կը յիշեցնէ Ճօն Պընեբընը, որուն հարսանեկան դիշերը, պնակ մը եւ երկու պատառաքաղ անդամ չկար սեղանին վրայ, նոր հարսին փափուկ ձեռքերը չեղնճռուելու համար։ Սակայն եւ այնպէս, Թէննիսընի իր բախտը չուտով չմնաց, գլխաւորապէս «Օդնէ քեզի, Աստուած ալ քեզ կ'օգնէ»ի վարդապետութեամբ. ու իր կեանքին յաջորդ չըրջաններուն, հաճոյքին ամէնէն զօրաւորները վայելեց Ծարրինկֆօրտի կամ էլտուօրթիի գղեակներուն մէջ. իր համբաւը չուտով հասաւ իր տաղանդին մեծութեան. բանաստեղծութեանց նոր հատորի մը հրատարակութեան անմիջապէս կը յաջորդէր 60,000 օրինակի սպառումը. «Օքսֆորտի համալսարանականները սկսան դնել Թէննիսընի գործերը ընդ մէջ ծանօթագրուած Եւրիպիտէսի մը եւ փիլիսոփայութեան դասագրքի մը. մանկամարդ կիները այդ գործերէն սկսան ընդունիլ իրենց հարսանեկան նուէրները։»

Տիկին Էմիլի Թէննիսըն, իր կարգին, ոչ նուազ նշանաւոր կին մը ըլլալով բանաստեղծին ամէնէն սիրական ընկերը, խորհրդականն ու նեցուկը եղաւ. անոր հաղուագիւտ իմացականութիւնը Թէննիսընն զուարճանած է ամէն ատեն. «անոր հաւատքը այնքան պարզ էր, որքան յունիսի կապոյտ երկինքի մը խորութիւնները։» Ընտանեկան յարկին տակ, թերեւս միակ անհամաձայնութիւնը որ կը տիրէր երկու ամոլներուն միջեւ, Թէննիսընն պարտական էր իր ծխախոտի տարապայման գործածութեան. արդարեւ, ատիկա Թէննիսընի միակ չափազանցութիւնը, միակ զեղխութիւնն էր. ծխախոտին ստրուկն էր եղած պարզապէս. աւելի դիւրին էր իրեն համար կառավնատին վրայ ելլելը քան ծխափողէն հրաժարումը։ Կը պատմուի թէ 1876ին, երբ Կլատսթոն հրաւիրեց զինքը քանի մը օր իրեն տուներ անցընելու, Թէննիսընն հետեւեալ պայմանը դրաւ. «Բանի որ կը վստահացնէք զիս

րութիւնը վարէ մեր նաւուն ղեկը կեանքի ծովուն վրայ...։

«Աւելի՛ լաւ» պիտի ըսեն ուրիշներ, «ատկէ աղուոր կեա՞նք...»։

Այո՛, բայց ես որ եպիկուրեան մը չեմ եւ հաւատք ունիմ տակաւին բարոյական յառաջդիմութեան վրայ, կը կարծեմ թէ ճշմարիտ երջանկութիւնը բարութեան մէջ միայն կրնայ գոյութիւն ունենալ, կը կարծեմ թէ առանց անկեղծութեան ու արտաքին եւ ներքին կեանքերու նոյնութեան, չի կրնար ուրախութիւն ունենալ մարդ։

Սեղանի վրայ կը սիրեմ աղցանը, բայց բարոյականի մէջ, երբե՛ք։ Կամ ազատ, անառակ կեանք, կամ ընտանիք։ եւ երբ երկու էակներ ամուսնանալով իրարու դահիճ եղած են, անմիջական անջատում, ամուսնալուծման հակայ սուրով։

Սիրելու երեք կերպերը պէտք է իրարմէ զատ, իրարմէ հեռու մնան, եւ փոխանակ զանոնք բամնող պտաներ վարառնելու, ես պիտի ուզէի որ աւելի բարձրացուէին, ամրացուին եւ անանցանելի ըլլային բացարձակապէս։

Այս երեք ճամբաներուն մէջ սակայն, հատ մը կայ մինակ, որուն պէտք է հետեւի ով որ կ'ուզէ պարկեշտ մնայ եւ հասնիլ երջանկութեան։ Առեւանգութեան ճամբան, գողերուն աւազակներուն, ոճրագործներուն է։ Երրորդ, վարձկան սիրոյ ճամբան՝ որ այնքան չատ յաճախուած է հիմա, կը հետեւին ամէն անոնք, որոնք կը բաղձան հեռաւոր իտէալի մը, որուն իրագործումը պիտի առաջնորդէ զիրենք դէպ ի ամուսնութեան ուղին։

Բայց ամուսնութիւնը միշտ կարելի՞, միշտ դիւրի՞ն է։

Ո՛չ։ Ցաւախ անկարելի է, եւ միշտ՝ դժուար։ Անոր սեմին վրայ պարկեշտ մարդը կանգ կ'առնէ սարսափած եւ կը խորհրդածէ, կեանքին ամէնէն մութ, ամէնէն անլուծելի, ամէնէն ծանր հարցին առջեւ զգալով ինքզինքը։

Ցաւալին հոն է որ, վախկոտները եւ մտածկոտները լաւագոյններն են եւ դժբաղդաբար չատ անգամ վախը այնքան մեծ կ'ըլլայ, խորհրդածութիւնը այնքան երկար կը տեւէ որ, այդ լաւագոյնները կը ծերանան կ'երթան, խնդիրը լուծելէ առաջ եւ ընտանեկան բոյն մը չշինած տակաւին։

Ընդհակառակը ոչ-հեռատեսները, նենգաւորները, անմիտները, գլուխին ծած կը նետուին ամուսնութեան մէջ, եւ երբ վայրկեան մը վարանք դայ վրանին, յանկարծ կը լսեցնեն իրենց խիղճին ձայնը եւ կը գոչեն.—

—Եթէ գործը չյաջողի, եթէ այս ճամբուն վրայ փուչ ու տատակ գտնեմ, օ՜հ, կը փոխեմ քայլերս անմիջապէս, եւ ես ալ ուզած կնոջմէս սէր կը գտնեմ, կամ ուրիշ չատերու պէս ես ալ գրացիի մը կամ բարեկամի մը տունը սէր փնտռել կ'երթամ։ Այս մասին բարոյականը լայն սահմաններ ունի, հանրութիւնը ներողամիտ է. ո՞վ պիտի պատժէ զիս։ Փիլիսոփաներ անգամ ըսած են ասիկա։

Բայց ես որ ամուսնութեան եռանդուն մէկ փաստաբանն եմ, ամբողջ հոգւովս կը մաղթեմ որ պարկեշտ եւ խելացի մարդիկ մէկ մէկ կին առնեն, ամուսնանան, որպէս զի ապագայ սերունդներուն մէջ աւելնայ պարկեշտութիւնը եւ խելացութիւնը. եւ կը քարոզեմ եւ պիտի քարոզեմ կեանքս մինչեւ վերջին շունչը.—

—Ամուսնացէ՛ք։ Ամուսնութիւնը սիրոյ ամէնէն իտէալ եւ ամենէն առողջ կերպն է տակաւին եւ պիտի ըլլայ յաւիտեան։»

Յետոյ կ'աւելցնեմ նաեւ.

—«Բայց աղէ՛կ մտածեցէք։ Այս կեանքի մէջ ամէնէն կարեւոր խնդրի լուծման համար միացուցէք ձեր միտքին, ձեր իմացականութեան բոլոր զօրութիւնները։»

Հետեւեցէք նաեւ այն գրութեան զոր սորվեցուցած է Բենիամին Ֆրանքլին, ուղիղ դատողութեան այդ աստուածը։ Առէք թերթ մը թուղթ, եւ զայն երկուքի ծալելէ վերջ, այնպէս որ երկու իրարմէ անջատ սիւնակներ կազմուին անոր վրայ, մէկ կողմը գրեցէք այն բոլոր առաւելութիւնները զոր պիտի ունենաք ամուսնանալով, եւ միւս կողմը՝ բոլոր դէշութիւնները, վնասները։ Յետոյ, այս վերլուծումը ընելէ վերջ, ջնայցէք երկու կողմերէն գիրար հաւասարակշռող պարագաները ջնջել հետզհետէ ու նայեցէք թէ ի՞նչ կը մնայ թուղթին վրայ.—աղէ՞կը աւելի չատ է թէ դէշը։

Բայց երբե՞ք միտքերնուդ մի՛ հանէք թէ ամէն անոնք որոնք կին մը կ'առնեն առանց խորապէս, երկարօրէն մտածելու ամուսնութեան դժուարին ու վերացական խնդրոյն, կը նմանին այն գինով ու ագէտ նաւապետներուն՝ որոնք փոթորկոտից ծովերու մէջ ճամբորդելու կ'ելլեն առանց կողմնացոյց մը առնելու....

ՄԱՆԹԷԼԻՆ ՑՑԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔՈՄՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

Ազգայնական միապետական մասուլը ահագին աղմուկ կը հանէր նախարարաց խորհրդին յունիս 20ին տուած որոշումներում վրայ առարկելով թէ Քոմպի նախարարութիւնը միայն հանրապետական տրամադրութիւն ունեցող անձնաւորութիւններն է որ կ'ուզէ պետական ծառայութեան մէջ առնել, եւ միայն այդ տեսակ պաշտօնեաները իրենց դիրքերուն մէջ հետզհետէ բարձրացնել։ Միապետական մամուլը ամէնէն աւելի կը բողոքէ սա պարագային դէմ որ յաճախ պարտականութիւն կը տրուի քաղաքագլուխներու որպէս զի իրենց քաղաքակիցներուն քաղաքական տրամադրութիւնները քննեն եւ իրենց դատատանը բնեն անոնց վրայ եւ այս ամէնը կ'անուանէ իբր հանրապետական հարցաքննութիւն մը։ Նախարարապետ Քոմպ յունիս 21ին արդէն այս իմաստով շրջաբերական մը ղրկած է ամէն կողմ քաղաքագլուխներու հասցէներուն։ Այդ նախարարական շրջաբերականներուն մէջ ըսուած է. — «Եթէ գուք Ձեր շրջանակին մէջ առանց նկատողութեան առնելու տրամադրութիւնները կամ քաղաքական կուսակցութիւնները հանդէպ ամէնուն արդարութիւն պարտական էք, բայց միւս կողմէ Ձեր պարտականութիւնն է նաեւ որպէս զի ձեր ընդունած նպաստաւորումները միայն անոնց տաք, որոնք իրենց հանրապետութեան կողմը ըլլալնին փորձերով արդէն աներկդիմի կերպով ցոյց տուած են։ Ես դանդիճի իմ անդամակիցներուս հետ սա համոզումը դոյացուցի թէ բոլոր կառավարական շրջանակներու մէջ պաշտօնէի ոչ մէկ անուանում, պաշտօնէի ատիճանի ոչ մէկ բարձրացում պէտք է տեղի ունենայ առանց քաղաքագլուխներու դիտութեան։ Կառավարութիւնը բնաւ չպիտի հանդուրժէ իր պաշտօնեաներուն ամէնէն պզտիկ երկչոտութիւնը, ամէնէն փոքր անպարտաճանաչութիւնը, ա՛յն պաշտօնեաներուն՝ որոնց առաջին պարտականութիւնն է անպատճառ անձնուէր ըլլալ հանրապետութեան։» Նախարարապետ Քոմպ իր այս շրջաբերականով վերջ կը դնէ 30 տարիներէ ի վեր կատարուած զեղծումի մը, որով հանրապետութեան թշնամիները, հանրապետութեան ծառայութեան մէջ պաշտօններ եւ պաշտօնի բարձրացումներ ստացած են։

Այնպէս կը հաւատուի թէ կառավարութիւնը նպատակ ունի նաեւ արտասահմանի ծառայութեան մէջ գտնուող դիւանագիտական ներկայացուցիչներն ալ նմանօրինակ ոգւով մը մաքրել։ Մինչեւ այսօր սովորութիւն էր որ ֆրանսական հանրապետութեան արտասահմանի ներկայացուցիչները ազնուական դասակարգէն կ'անուանուէին։ Շատ մը դեսպաններու ընթացքը հանդէպ Վալտէք Ռուսոյի կրօնական միաբանութեանց համար գծած քաղաքականութեան, ցոյց կուտայ թէ անոնք ֆրանսական կառավարութեան ներկայացուցիչները ըլլալէ աւելի իբր ճիզուիթներու փոխանորդները զգացած են ինքզինքնին։ Արդի դահլիճը, երեւցածին համեմատ, նպատակ ունի շուտով զիւանագիտական մարմնոյն մէջ փոփոխութիւններ մտցնել։ Այս փոփոխութիւններուն պիտի ենթարկուին ամէնէն աւելի երեք դեսպաններ։

★ Նորընտիր Քոմպի նախարարութիւնը, մասնաւոր խնդրի մը մէջ ալ խորհրդարանին կողմէ ուշադրաւ համամտութեամբ վստահութեան քուէ ստացաւ։ Այս մասին հեռագիր մը հետեւեալը կը հեռագրէ.—

ԲԱՐԻԶ, 21 յունիս.—Սէմպա երեսփոխանը երեսփոխանական ժողովին մէջ հարցապնդում մը կ'ընէ սպանիացի հանրապետական երեսփոխաններու հանդէպ ֆրանսական կառավարութեան բռնած ընթացքին վրայ եւ կ'առարկէ թէ կառավարութիւնը արդիւած է այդ երկրէն վտարուած երեսփոխաններուն ժողով գումարելը։ Նախարարապետ Քոմպ կը պատասխանէ թէ չիշեալ սպանիացի երեսփոխաններուն ժողով գումարելը իրաւամբ արգիլուած էր նախորդ կառավարութեան օրով եւ կը յարէ թէ Ֆրանսա եթէ փոխադարձութեան սկզբունքը փրկել կ'ուզէ, պարտաւոր է իր միջազգային պարտականութիւնները կատարել։ Բէսանսէ կառավարութեան երեսին կը նեսաէ որ սպանիական կառավարութեան ոստիկանի գերը ստանձնած է եւ ցաւ կը յայտնէ որ հանրապետական Ֆրանսան նուազ հիւրասիրութիւն ցոյց տուաւ քան թէ միապետական Անգլիան։ Վերջապէս խորհրդարանը 21ի դէմ 455 ձայնով Պուռուլի մէկ առաջարկը կ'ընդունի որուն նախաբասրակետը արդէն համամիտ եղած էր եւ որ կառավարութեան յայտարարութեանց վրայ իբր իրողութիւն կ'ընդունի, աւանդութեանց համաձայն Ֆրանսայի հիւրասիրութեան սկզբունքներուն պահուած ըլլալը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՊԸ ԼՈՐԴ ՊԷՐԷՍՖՈՐԴԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Անցեալ շաբթու վերջերը Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովը զբաղեցաւ անգլիական տորմիղին վիճակով եւ նորէն Լորդ Պէրէսֆորդ իբր տորմիղի խնդիրներուն մէջ առաջին հեղինակութիւններէն մէկը, նախապէս հաւաքումներու առեն եւ մամուլի մէջ իր կարծիքները պարզած ըլլալէ վերջ, այս անգամ խորհրդարանին մէջ ալ լսելի ըրաւ իր դատապարտող եւ զդուշացնող ձայնը։ Հեռագիր մը այս մասին հետեւեալը կը հաղորդէ.—

ԼՈՆԴՈՆ, 21 յունիս.— Երեսփոխանական ժողովին մէջ ծովակալութեան 294,000 ոսկիի պիւտճէի վիճաբանութեան առեն Լորդ Պէրէսֆորդ խիստ կերպով քննադատեց ներկայ ծովային վարչութեան դրութիւնը, զոր յատկանշեց իբր փոած եւ տորմիղին հատու կարողութիւն մը ունենալուն տեսակէտով արդելիչ։ Ըստ թէ տորմիղին մէջ բարւոքումները միայն հանրութեան կողմէ իրարանցումներով տեղի ունեցած են, որով այս պարագան կը հաստատէ թէ այդ դրութիւնը ո՛ր աստիճանի փճացած է։ Հարց Պէրէսֆորդի այս խիստ ամբաստանութեանց պատասխանելով Բէմբրիզ Պէնըրմէն կը պաշտպանէ ներկայ վարչութիւնը։ Ծովային նախարարութեան խորհրդական Արնոլտ Ֆոստը կը պատասխանէ Լորդ Պէրէսֆորդի ըսածներուն, հարցնելով թէ ի՞նչ նկատումով կը պնդէ անիկա թէ տորմիղը կազմ ու կարող չէ։ Յետոյ կը յարէ նաեւ թէ տորմիղի մէջ մտցուած բարւոքումները ոչ թէ հանրային յուզումներու արդիւնքը եղած են, այլ ծովակալութեան սպաներուն առաջարկներուն վրայ հետզհետէ բնական եղանակով մը տեղի ունեցած են։ Արնոլտ Ֆոստը կը յարէ նաեւ թէ տորմիղին մէջ գոյութիւն ունեցող պակասներուն ծովակալութիւնը տեղեակ է եւ եռանդուն կերպով զբաղած՝ այդ պակասները դարմանելու համար։ Ատենաբանը կը յիշեցնէ թէ վերջերս ծովակալութեան տեղեկութեանց բաժանումը զօրացուցուած է։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալական Ծերակոյտին մէջ, յունիս 21ի նիստին, Ճիոլիդդի կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ կառավարութեան այն հաստատ կամքին վրայ, որով կ'ուզուի բոլոր հակակառավարական ձգտումներուն ներոյժ կերպով դիմադրել։ Հեռագիր մը կը հաղորդէ.—

ՀՌՈՄ, 21 յունիս.—Ծերակոյտին մէջ ներքին գործոց նախարար Ճիոլիդդի, պիւտճէի վիճաբանութեան առեն յայտարարեց թէ կառավարութիւնը օրինաց սահմանին մէջ պէտք է իր պարտականութիւնները կատարէ եւ օրէնքը ամէնուն եւ ամէն առթիւ յարգել տայ։ Ծայրայեղներուն դալով, Ճիոլիդդի յայտարարեց թէ կառավարութիւնը որոշած է ի դերեւ հանել անոնց գիտաւորութիւնները։ Ատենաբանը կրկնեց նաեւ ինչ որ երեսփոխանական ժողովին մէջ ըսած էր, այսինքն թէ հանրապետական կուսակցութիւնը գոյութեան ոչ մէկ իրաւունք չունի, որովհետեւ անոր նպատակն է իտալական միութիւնը խախտելու։ Շեփոխութեանց առեն, յարեց ատենաբանը, կառավարութիւնը ամէնէն աւելի այս կէտին վրայ դարձնելու է իր ուշադրութիւնը, որով այդ չփոխութիւնները մեծ համեմատութիւններ չը ստանան։ «Այս պատճառաւ ես խիստ միջոցներ ձեռք առի Նեապոլի մէջ, ըսաւ Ճիոլիդդի որպէս զի հանրային անդորրութիւնը չվրդովի։» Ճիոլիդդիի ատենաբանութիւնը հաւանութեամբ ընդունուեցաւ, ուրկէց յետոյ ներքին գործոց նախարարութեան պիւտճէն քուէարկուեցաւ 16ի դէմ 98 ձայնով, եւ նիստն ալ փակուեցաւ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Ռուսական կայսերական Սառնիձա զբօսանաւը Բիլի նաւահանգիստը ժամանեց, իր մէջ ունենալով Ռուսիոյ գահաժառանգ իշխանը։ Սաքսոնիոյ Ալպերդ թագաւորին մահուան առթիւ Սառնիձա կէս պարզած էր դրօշակը։ Ռուսական ազգային երգին հնչումներուն ընդմէջ Ռուսիոյ գահաժառանգ իշխանը ցամաք ելաւ եւ յանուն կայսեր ու Հայրիկն իշխանին, ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով։

★ Պերլինի ամերիկեան դեսպանը Հուայդ, հրահանգ ստացած է Սաքսոնիոյ Ալպերդ թագաւորին յուղարկաւորութեան առթիւ Մ. Նահանգները ներկայացնելու։

★ Հարաւային Բառոլինայի մէջ, երկաթուղիի կամուրջի մը փլչելովը տասը հոգիներ մեռած են։

★ Երկուշաբթի օրուընէ ի վեր Լոնտոնի մէջ սկսած են արդէն Էտուըրտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսները։ Քաղաքին ոստիկանութիւնն ալ ամէն նախապատրաստական միջոցներ ձեռք առած է, որպէս զի բազմութեան տարապայման խռնուելովը անկարգութիւններ տեղի չունենան, ճիշդ ինչպէս Նիքոլա Զարին թագադրութեան օրը, Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ։ Հեռագիր մը հետեւեալը կը հաղորդէ այս մասին.—

ԼՈՆԴՈՆ, 21 յունիս.—Էտուըրտ թագաւորը երկուշաբթի օրը պիտի սկսի թագադրութեան շաբաթը Պըքինկհէմպալատին մէջ ճաշով մը եւ արտասահմանի հիւրերուն ընդունելութեանց բացուելովը։ —Ամբողջ Լոնտոն քաղաքը կարելի է ըսել թէ գամերով գամուած է, որովհետեւ թագադրութեան թափորին անցնելիք բոլոր ճամբաները հաստատ փայտէ որմերով զատուած են ուղղաձիգ փողոցներէն։ Ոստիկանները այս փայտէ որմերուն դուռները անմիջապէս պիտի գոցեն, երբ արդէն այս դուռներէն ներս ձգուած բազմութիւնը բաւական նկատեն։ Որովհետեւ դուրս ելլելիք ճամբաները չատ պզտիկ են, պատահական խուճապի մը հանդէպ ծանր արկածներէ կը վախցուի։

★ Յունաստանի Նիքոլա իշխանին, Ռուսիոյ Հելենէ Վլատիմիրովնա մեծ իշխանուհիին հետ ամուսնութեան առթիւ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդուին.—Պռակի կրօնական արարողութիւնը կատարուեցաւ Աթէնքի մէջ։ Երկուշաբթի օրը պաշտօնական պատարագ տեղի ունեցաւ Բարիզի ռուսական եկեղեցիին մէջ։ Կը հաւատուէր առաջին անգամ թէ հարսանեաց հանդէսը Բարիզի կամ Բեռլինի մէջ տեղի պիտի ունենայ, բայց այսօր ապահով կարելի է ըլլալ արդէն թէ Քորֆու կղզիին մէջ պիտի կատարուի հարսանեաց հանդէսը։ Կ'ըսուի թէ իշխանուհին 5 միլիոն ռուբլիի օժիտ առած է միասին։

★ Բիլլի Ծերակոյտը ընդունեց Արժանթինի հետ կնքուած պայմանագրութիւնը։

★ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը օգոստոս 31ին Թրիէսդէ պիտի երթայ, սեպտեմբեր 1ին Միուսամ, զբօսանաւով Բոլա երթալու համար, ուր ծովային մարզանքներուն ներկայ պիտի գտնուի։

★ Տանքմարքայի Քրիսդիան թագաւորը յունիս 21ին Կըմուենտն ժամանեց։

★ Սթէյն նախագահին եղբայրներէն մէկը, որ Եւրոպա հասած է, Բրիւկէլի հետ ունեցած տեսակցութեան մը ատեն յայտարարած է թէ թագադրութեան հանդէսներէն վերջը հաշտութեան պայմաններուն վրայ մանրամասնութիւններ պիտի հաղորդէ։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Պէսթէնի Քէթիսուտա անուանուեցաւ կայս. խոհանոցի վառարանապետ Քեսմիլ աղա։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Բ. ատիճան տրուեցաւ Հալեպի Էլվաֆի հաշուակալ Ահմէտ Բասիմ էֆ.ի։ Միւթէֆաթիի ատիճան՝ երկրագործական պաշտօնատան թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Հասիպ պէյի։ Սանիէի ատիճան՝ Պրայլայի հիւպատոս Նէճիպ պէյի։ Սալիսէի ատիճան՝ հիւպատոսական գործոց դիւանին քարտուղարներէն Մէհմէտ Բէֆիզ եւ Հաշիար պէյերու։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պ. Ֆրէտերիք Տիօտաթի Թոմսոնի։ Դ. Օսմանիէ՝ Մալիէի թարգմանութեանց դիւանի քարտուղար Հալիմ եւ գանձումներու արկղակալ Նիյազի պէյերու։

Բ. կարգի Շէֆգատ տրուեցաւ մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Մէհմէտ Ալի էֆ.ի աղջկան։

ՇԲԱԴՐԱՄ.— Հիճազի երկաթուղւոյ ոսկի չքաղրամ տրուեցաւ կայս. մանաւոր թիկնապահ Փէրիդ Զէրքէզ Մէհմէտ փաշայի։ Իմթիազի արծաթ չքաղրամ՝ Բեբրայի Ջրհանկրաց պետ Խուրշիտ էֆ.ի։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.—Մարդահամարի նոր կանոնագրի դրոծագրութեան մէջ սխալներ յառաջ գալուն պատճառով կայս. Իրատէ մը հրամայած էր այդ կանոնագիրը վերատին քննել եւ պէտք եղած սրբագրութիւնները ընել մէջը։ Նախարարաց խորհուրդը այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարած եւ պէտք եղած սրբագրութիւնները ըրած ըլլալով, պատրաստուած նոր տեղեկագիրը ներկայացուեցաւ Վեհ. Սուլթանին, որուն վրայ Կայս. Իրատէով մը հրամայուեցաւ նոր ու սրբագրուած կանոնագրութեան համաձայն պէտք եղածը ի գործ դնել։

ԼՈՆՏՈՆԻ Օսմ. դեսպանը Բօսֆաքի Անթօփուլօ փաշա, հեռագրաւ չնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, վերջին անգամ իրեն չնորհուած Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշանին համար։

ԹԱՂ.—Սամսունի մէջ, Սատի պէյ թաղը Քաղը Բէյոյ ճատտէսիի վրայ Միւսրէվզատէ Խալիս պէյի ունեցած. հողերը թաղի պիտի վերածուին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.—Արեւելեան երկաթուղիներու ընկերութեան 22րդ ընդհանուր գումարումը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի յունիս 22ին նախագահութեամբ Բ. նախագահ Պ. Քառոլ Շրոտէրի։ Պ. Շրոտէր ժողովին գումարուելուն ճառ մը արտասանեց, որուն մէջ մէկիկ մէկիկ յիշելէ վերջ այն ամէն կարեւոր ու այլազան գործերը զոր տեսաւ Պ. Ժորժ Սիմէն, վարչական ժողովոյ նախկին անդամը եւ Բ. ատենապետը՝ որ անցեալ տարի մեռաւ, յայտնեց թէ անոր տեղ ընտրուած է Պ. Արթիւր Կոնէր՝ տնօրէն Պերլինի Տոյչէ Պանք դրամատան։ Ժողովին մէջ կարդացուած 1901 տարւոյ տեղեկագրէն հակցուած է որ երկաթուղիի գիծին անցած տեղերուն վրայ այդ տարւոյն մէջ ո՛ եւ է փոփոխութիւն տեղի չէ ունեցած եւ թէ 1901 տարիին մէջ փոխադրուած ճամբորդներու թիւը նախորդ 1900 տարւոյ մէջ փոխադրուածներու թիւէն պակաս է քիչ մը։ Պոլկարիոյ սահմանագլուխին վրայ գըրուած գարանթինան ճիշդ 102 օր այսինքն քառորդ տարիի չափ տեւելով երթեւեկութեանց վնասց եւ ճամբորդներու փոխադրութեան մէջ բնական էր որ այդ նուազումը յառաջ գար։ Այսու հանդերձ ճամբորդներու փոխադրութեան մէջ առաջ եկած այդ նուազումը կատարելապէս փոխարինուած է երկաթուղիի գիծին շրջականներուն հունձքերու առատութենէն։ Ընկերութեան 1901 տարւոյ գործառնութիւնները կարելի է տեսնել հետեւեալ թիւերէն։ — 1900 տարւոյ մէջ 4,261,097 ճամբորդներ փոխադրուած են որոնցմէ առաջ եկած հասոյթն է 18,328,980 զրուշ։ Մինչդեռ 1901 տարւոյ մէջ չորս միլիոն 292,779 ճամբորդներ փոխադրուած են եւ հասոյթը եղած է 17,645,204 զրուշ։ Այս հաշուով ճամբորդի հասոյթին նուազումը 683,776 զրուշ է, որուն միակ պատճառը եղած է գարանթինան։

Գալով ապրանքներու փոխադրութեան, հակառակ գարանթինայի գոյութեան այդ ճիւղը չատ հասութաբեր եղած է 1901ի մէջ։ Այդ տարւոյ միջոցին փոխադրուած են 587,816 թոնէլաթօ ապրանք, այսինքն նախորդ 1900 տարիէն 142,900 թոնէլաթօ աւելի։ Փոխադրուած այդ 587,816 թ. ապրանքը ձգած են 29,048,965 զրուշ հասոյթ, գումար մը՝ որ 1900ի ապրանքի փոխադրութեան հասոյթէն 5,259,110 զրուշ աւելի է։ Այս յաւելումը առաջ եկած է ղլխաւորաբար արտեւաց փոխադրութենէն, որովհետեւ 1901ին 234,900 թոնէլաթօ արտոնի փոխադրուած է, այսինքն 1900էն 109,735 թոնէլաթօ աւելի։ Գալով ծախքերուն, 1901ի մէջ ելած է 25,242,220 զրուշ ծախք, այսինքն 1,189,585 զրուշ աւելի նախորդ տարուան մէջ եղածէն։

Արդ, եթէ բաղդատութեան զրուի իւրաքանչիւր քիլոմէդրի ինկած հասոյթը եւ ծախքը, դարձեալ գոհացուցիչ արդիւնք ձեռք բերուած ըլլալը կը տեսնուի։ 1900 տարւոյ մէջ իւրաքանչիւր քիլոմէդրի հասոյթը 7,940 ֆրանք եղած է, իսկ 1901ի մէջ 8,452 ֆրանք, որ է ըսել՝ 512 ֆրանք աւելի։ 1900ի մէջ իւրաքանչիւր քիլոմէդրի ծախքը եղած է 4,248 ֆրանք, իսկ 1901ի մէջ 4259 ֆրանք, այսինքն 20.95 ֆրանք աւելի։

Ընկերութեան կացութիւնը 1901ին հետեւեալն է.—Ամորթիսմանի գումար՝ 2,387,267 ֆրանք, պահեստի գումար՝ 2,012,102 ֆրանք, ապահովագրութեան դրամ՝ 163,484 ֆրանք, գործիքներու, մեքենաներու նորոգութեան դրամագլուխ՝ 2,150,0000 ֆրանք։

Նախորդ տարուընէ 1901ի անցնող գումարները դանց առնելով, 1901ի հասոյթներն են հետեւաբար՝ 11,547,183 ֆր. եւ ծախքերը՝ 9,469,001, որով զուտ շահն է՝ 20,788,181 ֆր.։ Այս հաշուով իւրաքանչիւր քիլոմէդրի զուտ շահն ալ է՝ 1,586.47 ֆր.։ Այդ 20,788,181 ֆրանք զուտ շահէն ըստ կանոնագրութեան զեղ-

չելով 103,909 ֆրանք պահեստի գումարը, կը մնայ 1,974,272 ֆր., որմէ 82,013 ֆր. եթէ փոխանցուի նախորդ տարւոյ պիւտճէին, 1901 տարիին զուտ շահը ներկայացնող գումարը կ'իջնէ 1,056,285 ֆր.ի։

Վարչական ժողովոյ յանձնախումբը առաջարկեց որ 350,000 ֆրանք յատկացուի գործիներու եւ մեքենաներու նորոգութեան եւ անցեալ տարուան պէս հարիւրին 4 շահարաժին բաշխուի, ու մնացեալ 106,285 ֆրանքն ալ ներկայ տարւոյ հաշուոյն փոխանցուի։ Այս առաջարկը համաձայնութեամբ ընդունուեցաւ ամբողջ ընդհանուր ժողովին կողմէ։

ՏՈՒՐԲԻ ՅԱՒԵԼՈՒՄ.—Էնկիւրիի մէջ հաստատուած արուեստից վարժարանին ծախքերուն յատկացուելու համար որոշուեցաւ, նոյն նահանգին մէջ ոչխարներէ եւ այծերէ առնուած տուրքը 20ական փարա եւ եղերէ առնուածը 40ական փարա աւելցնել։

ԱՆՏԱՌԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ. — Տուղճաի անտառներուն մէջ բնակիլ ուզող գաղթականներ այդ անտառներուն մէջ տեղ բանալու համար մէկ ամսուան միջոցին 7-8 հրդեհներ ձգած ըլլալով, Անտառաց, Հանքաց եւ Երկրագործական Նախարարութիւնը խնդրեց Ներքին Գործոց Նախարարութենէն, որպէս զի այս վերջինս խիստօրէն հրամայէ որոնց որ պէտք է, վերցնել այդ գաղթականները այն կողմերէն։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ.—Տէյիրմէն Տէրէսի ըսուած գետակէն իջնող աւազները Տրապիզոնի Նաւահանգիստը կը լեցնէին որով որոշուեցաւ գետին բերանը թումբ մը շինել այդ անպատեհութեան առաջքը առնելու համար։ Վերջին լուրեր կ'ըսեն թէ մասնաւոր յանձնախումբի մը ներկայութեան եւ աղօթքներու ընթերցումէ վերջ հիմը դրուեր է այդ թումբին եւ այս առիթով ոչխարներ զոհուեր են։

ԿՂԶԻԻ ԵՂԵՒԻՆՆԵՐԸ.—Երէկուան թաղիտրոմոս պատկանեալ պաշտօնական ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ կղզիի եղեւիններուն վրայ որոնք աւերիչ որդերու պատճառաւ հետզհետէ կը փճանան եւ բոլորովին պիտի կորսուին եթէ ջանքեր չըլլան զանոնք ազատելու։

375,000 ՖՐԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ.— Այսօր վաղը երկու տարօրինակ եւ արտասովոր զբօսաշրջիկներ պիտի հանին մայրաքաղաքս, կ'ըսէ Սպան։ Այդ ճամբորդները այր ու կին մըն են։ Գանատայի մէջ անգլիական հպատակ Պ. Ճորճ Օմալէ անուն մարդ մը, երիտասարդ ու շատ գեղեցիկ կնոջ մը հետ կ'ամուսնանայ։ Պ. Ճորճ Ամուսնութեան օրը Աւստրալիոյ ամէնէն նշանաւոր քաղաքներէն Պ. Լուի Ֆոնթայնի հետ վիճաբանութեան կը բռնուի թէ ինքը կրնայ քալելով եւ առանց փարա մը ուղեղնալու աշխարհի շրջանը ընել, եւ կը պայմանագրէ որ եթէ յաջողի՝ 375,000 ֆրանք պիտի ստանայ իր մրցանակ։ Ու Պ. Ճորճ իր երիտասարդ կնոջը հետ ճամբայ կ'ելլէ Գալիֆորնիոյ Սան Ֆրանչիսքօ քաղաքէն 1898 հոկտեմբեր 20ին, առուն կանուխ, առանց քովը փարայ մը ունենալու։ Ահա այդ այր ու կինն են որ ատ թուականէն՝ այսինքն հինգ տարուան մօտ ժամանակէ մը ի վեր ոտքով կը ճամբորդեն։ Սան Ֆրանչիսքօէ եկած առեւնին քովերնին երկու ձեռք ղգեստ չորս զոյգ կօշիկ, չորս տուփ պահածոյ միս, երկու քաշ պիսքիւիթ ունին եղեր։ Մինչեւ հիմա պտտեր են Ամերիկայի ամբողջ հիւսիսային մասը եւ Պելճիգա, Գերմանիա, Աւստրիա, Պալիէրա, Վիւրթէմպէրկ, Պատ, Ալզաս Լոռէն եւ Ափրիկէ։ Ափրիկէն ալ պատելէ վերջ շոգենաւով Մալթա անցեր են, անկից ալ Աղեքսանդրիա եւ Եղիպտոս, զոր ամէն կողմերով աչքէ անցուցեր են, յետոյ դացեր են Սուրիա, Լիբանան, եւ հիմա ալ մեկներ են դէպ ի Պոլիս։ Տէր եւ տիկին Ճորճ Օմալէ մինչեւ հիմա 45,000 քիլոմէդր տեղ կտրեր են։ Այս՝ փարա մը չունեցող տիկինն ու պարոնը քանի մը բանախօսութիւններ պիտի տան իրենց ճամբորդութեան մասին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Անգլիական Սքոթ պահականաւուն երկրորդ նաւապետ տեղակալ Պ. Վ. Պէկ անձնասպան եղեր է։ Պ. Պէկ անցեալ չարաթ օր քիչ մը տկար ըլլալով նաւէն կ'ելլէ, Բերա կ'երթայ, յետոյ կ'անցնի Թարապիա, այցելութիւն մը կու տայ անգլիական միւս պահականաւուն՝ Իմոգենի եւ նորէն Սքոթ շոգենաւը կը դառնայ։ Կէս օրէն վերջ ժամը երեքին հինգին, դէպի Պէյքոզ պտոյտ մը ընելու կ'երթայ եւ կը հրամայէ որ ժամը 7ին նաւէն նաւակ մը դայ զինքը առնելու։ Ժամը 7ին նաւակը կ'երթայ եւ մինչեւ գիշեր սպասելէ վերջ նաւաստիները տեսնելով որ նաւապետը մէջտեղ չ'ելլեր, կը վերադառնան Սքոթ, հրամանատարին լուր տալու։ Հետեւեալ օրը՝ կիրակի՝ պահականաւուն սպաներէն, նաւաստիներէն, Պէյքոզի ոստիկան-զինուորներէն բաղկացած խումբ մը կը սկսի փնտռել Պ. Պէկը եւ երկուշաբթի օրը միայն, իրիկուան ժամը 5ին Պէյքոզի մէջ դիակը երեւան կը հանուի։ Պ. Պէկ սիվիլ հագուած էր եւ մարմինը փռուած գետինը, անտառուտ տեղ մը, ձեռքը սեղմորէն ստամոքսին վրայ դրած եւ գլուխը դէպ ի առուակ մը ուղղուած, կարծես վերջին պահուն ջուրի պէտք զգալով դէպ ի հոն քաշկռտուած ըլլայ։ Դիակին քով գտնուած են երկու պղտիկ չիշեր եւ նամակ մը, որով հասկցուած է թէ անձնասպանութեան մը արդիւնք է այս խնդիրը։ Դիակը անմիջապէս Սքոթ պահականաւը փոխադրուեցաւ եւ հոն շոգենաւին բժիշկներուն եւ ուրիշներու կողմէ քննուելով հաստատուեցաւ թէ Պ. Պէկ ինքզինքը թունաւորելով անձնասպան եղած է։ Պ. Պէկի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ եւ մարմինը փոխադրուեցաւ Հայատար-Փաշայի անգլիական գերեզմանատունը։ Առջի օրը մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը գտնուող բոլոր անգլիական նաւերը ի նշան սուգի իրենց դրօշակները կէս բարձրացուցած էին։

ԱՐՄՏԻՒԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. —Առջի օրը մայրաքաղաքիս արմտիքի հրապարակին վրայ բաւական ցորեն ծախուեցաւ։ Երէկ Փոքր-Ասիայէն մայրաքաղաքս 27 վագոն այսինքն 13,500 գրիւ ցորեն եկաւ Պոլիս։

ՁՈՒԱՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. —Ֆէրիդ Մուհիդտին փաշա քսանրհինգ տարուան մենաշնորհ ստացաւ Միխալըճի կամ Պանտըրմայի զաւառակին մէջ չուանի գործարան մը հաստատելու։ Մուհիդտին փաշա այդ գործարանը հաստատելու համար, իրեն մենաշնորհը տուող Կայսր. Ֆէրմանին թուականէն սկսեալ տարուան մը մէջ առ նուազն 27,600 օսմ. ոսկի դրամագլուխ ունեցող քօմանտիթ ընկերութիւն մը պիտի կազմէ։ Գործարանին հաստատութեան համար առաջին անգամ ըլլալով թէ Թուրքիոյ զանազան կողմերէն թէ՛ Եւրոպայէ ինչ ապրանքներ որ բերուին մաքսատուրքէ զերծ պիտի մնան։ Մենաշնորհի տէրը հրապարակի դիներէն % 5 զեղչ մը պիտի ընէ զինուորական շրջանակներու յատկացուած ապրանքներու համար։ Գործարանին մասնագէտ պաշտօնեաները եւ մեքենավարներէն զատ մնացեալ բոլոր պաշտօնեաները անպատճառ օսմանեան հպատակներ պիտի ըլլան։ Մուհիդտին փաշա տարեկան 30 օսմ. ոսկի պիտի վճարէ օսմանեան կառավարութեան՝ Համազգային Անկեալանոցին յատկացուելու համար։

ՕՍՄ. ՄԱՐՏԱՆԱԻԵՐ.—Գրեցինք թէ Պոլսոյ Թէրսանէին մէջ Անսալտօ նաւագործարանին մարդոց կողմէ պիտի նորոգուին ութը Օսմանեան մարտանաւեր։ Այդ ութը մարտանաւերէն Օսմանիէ, Ազիզիէ, Օրխանիէ եւ Մահմուտիէ Կայսրազահաւորները խելքին ու ցուկին կողմը 21 եւ քովերը 15 սանդիմէդրոց Քրուպի թնդանօթներով պիտի սպառազինուին։ Մուգատտեմի Խայր, Ավնի Ալի, Մու

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 11 Յունիս			
Օսմ. Քոն. Սեռի Դ. Օ.Ո.	29	02	1/2
Ամէնէն բարձր գին »	29	05	—
» վար գին »	29	00	1/2
Այլեվրէ »	—	—	—
Բուլղարի երկաթգ. ֆր.	113	80	—
Ամէնէն բարձր գին »	114	—	—
» վար գին »	113	50	—
Թրանսվալ »	151	—	—
Ամէնէն բարձր գին »	151	—	—
—			—
8 օրուան Քոնսոլիա	275	—	—
8 » Երկաթուղի	1	50	—
ԲԱՑՈՒՄ, 12 Յունիս			
Օսմ. Քոն. Սեռի Դ, Օ.Ո.	28	30	1/2
» Ժամ 5ին «	28	39	—
Բուլ. երկաթուղի ֆր.	113	12	1/2
» » Ժամ 5ին »	113	—	—
—			
Թագաւոր Թիւրք Ռէժի	14	25	
Սիկարէթ, Սեռի A	0	19	—
» » B	0	09	—
Պանգ տը Մէթէլին	8	42	1/2
Ագտիօն տէ Թրամուէյ	5	37	—

Ժուխանս	1	42	1/2
Սօսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	42	—
Գրէստի ժէնէրալ	0	10	—
Սօս. Օթ. տը ֆիլ է տէֆ	18	50	—
Ագտիօն Գոմմ.ըսիալ	0	9	06
Թոպագտ Գօրբորէշտի	0	8	06
Անթրբբրիզ ժէնէրալ	0	1	06
5% Հելլէնիք 1881	204	—	—
Պանգ Նասիօն. Յուն.	424	—	—
Լոմբիւմ	72	75	—
Թրանսվալ	152	—	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	492	50	—
Տէրքօզի Ջրի Ընկ.	262	50	—
Թրամվէյի Ընկ.	486	—	—
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Էժիբ.	264	—	—
Անատոլու Երկաթ.	10	95	—
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	10	—	3/4
» » » չէք	110	—	1/2
Բարիզ » »	22	07	1/2
» » » չէք	22	81	1/4
Պերլին անտոկոս չէք	18	54	—
Գուբրան Աւստրիական	21	80	—
—			

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	06	—
20 Ֆրանգնոց	87	25	—
20 մարքնոց	107	20	—
Բօլ Իմբէրիալ	90	—	—
Քրիմիդ	51	08	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	06	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	20	—
Մէճիտիէ մանրուք	103	20	—
Պեշլիք	103	30	—
Մէթալիք	102	20	—
Բուլղի արծաթ	68	20	—
Շիլին	109	10	—
Ֆր. արծթ. ֆրնս.	87	10	—
» » բումնկն.	86	—	—
» » իտալկն.	80	—	—
Ռէճինա	08	30	—
Բուլղի թղթադրամ	8	59	60
Ֆլորին »	9	07	—
Մարք »	107	30	—
Տրախմի »	35	80	—
Անգլ. ոսկի »	110	10	—
Ֆրանս. » »	87	25	—
Բումնկն. » »	87	—	—
Գուլդի. » »	86	20	—
Իտալ. » »	86	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 24 Յունիս			
3% Ֆրանսկն.	101	60	—
3 1/2 % »	102	21	—
Օսմ. Քոն. D	26	80	—
Բուլ. Երկ.	113	50	—
Օսմ. Ռէժի	322	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	572	—	—
Օսմ. Մաքս	52	—	—
Օսմանիէ	472	50	—
Բէրլիորիթէ Թիւրք	—	—	—
Ֆրէտի Լիոնէ	—	—	—
5% Իտալական	103	50	—
Սպանիական արտաքին	81	37	—
Թէմպէքի փոխառութ.	455	—	—
Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	280	—	—
Դասապա երկթ.	369	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	155		—
Իուռական 1890	—	—	—
Զեք Լոնտոնի վրայ	25	18	1/2

Լոնտոն, 24 Յունիս			
Անգլ. Քոնս.	95	87	—
Օսմ. Ռանթ B	52	—	—
» C	28	12	—
» D	26	12	—
Օսմ. Պանգա	12	87	—
Լէժիրտիէն Իւնիֆիէ	108	25	—
Տօմիհիալ	105	—	—
Ռ.լրտնի երկաթուղի	14	50	—
Իտասպա »	86	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հելլենական 1881	40	50	—
Լիսաբոն »	31	50	—
Մոնոբոլ »	44	50	—
Իուռական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	91	50	—
Թրանսվալ Քոնս.	06	18	—
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	37	1/2
—			

Վիեննա, 24 Յունիս			
Բուլ. երկթ.	108	—	—
Օսմ. Ռէժի	294	—	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	240	10	—
—			
Պրիւխոլ, 24 Յունիս			
Ռանթ Օսմ. Սեռի D	26	30	—
Բուլ. երկաթուղի	112	75	—
—			
Պերլին, 24 Յունիս			
Բուլ. երկաթուղի	112	—	—
Բուլղի (100ը)	216	15	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	31	1/2
—			

ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ԱԺԱՆ ԾԱԽԵԼ ՇԱՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Քարաքէօյ Գօմիսիօն խանին անկիւնը, կամուրջին դիմաց Թիւ 9

Սոյն կօշկակարատունը որ քսան եւ եօթը տարիներէ ի վեր արհեստին համար տածած խնամոց շնորհիւ հասարակութեան համարումը շահած է, մեծ քանակութեամբ գաղղիական անգլիական եւ ամերիկեան ամենալաւ ապրանքներէ ամէն ձեւով եւ ամէն չափով կօշիկներ ունի, արանց, կանանց եւ տղայոց համար. նաեւ չափու վրայ կօշիկներ կը շինէ, եւ ամէնէն նրբաճաշակ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։ Այն ժամանակ գաղափար մը կրնաք առնել երբ մէյ մը այցելէք վաճառատունը։

ՄՈՍԷ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

Ղալաթիա, ճիշդ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.

Վ[illegible] առանց մէկ միջոց պատրաստ կը գտնուի՝ պատի թուղթերու [illegible] ալեւոր մրներ մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդ[illegible] եւ ամէն տեսակ ՍՓՕՐՆԵՐ եւ այլն։

ԴԻՆ ԶԱՓԱՒՈՐ

ՏՕՔԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Բերա, Մեծ-Փողոց, Կալաթա Սեռայի դպրոցին դէմ, թիւ 200

Գշ. Եշ. Շբ. օրերը առաւօտուն կանուխէն մինչեւ երեկոյ ժամ 11 1/2։ Բշ. Դշ. Ուր. օրերը 6էն 11 1/2։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎԵՐ ԶԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ ԴԻՄԵՑԷՔ

Պոլիս, Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ-Փողոց թիւ 13

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած զուարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ եւ արծաթեայ զաւազաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարուած կանխիկ գնողին համար հարիւրին 5 զեղչ

Գործածուած զոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն, հարիւրին 10 զեղչով եւ կ'առնուին

ՆՈՐ ՓՈՐՁԵՐՈՒ ՊԷՏՔ ԶԻ ԿԱՑ

ՄԱՅՍԹԵՐՍԶԱՖԹ ՍԻՍԹԷՄՈՎ

15 շաբաթեն սորվեցայ Ֆրանսերէն սահուն կերպով խօսիլ։

Տ. Ե. Յակոբիկեան

15 ՇԱԲԱԹԷՆ ԿՐՑԱԾ

2-3 տարի անգլիական վարժարանները յաճախողներու հետ խօսիլ անգլիերէն։ Օր. Մարգարեան

ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒՄ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՇԵՏՈՒԱԿ ԹԷՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 54.

ՄԱՄՈՒԱՆԻԼԻԳԵՐ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 54. Գալաթիա, Թորնուպար ճանապարհի թիւ 401.

Հարգանիքներու եւ երեկոյթներու համար գեղեցիկ ապաներ, ինչպէս նաեւ կանանաւոր ապասարքութիւն։

MATTONI

GIESSHÜBLER

ՌՆԱԿԱՆ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

ԻՆԲԵՆԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԼԲԻՒՐ ԱԼԲԱԼԵԱՆ ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՋՈՎԱՑՈՒՑԻՉ ԸՄՊԵԼԻ

Հացի, կիսորդի ցաւերու, սատմոխի, հարբուխի եւ միզարգելութեան լաւագոյն դեղը

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Մեծ նպարավաճառներու, դեղավաճառներու, դեղագործներու քով և ճաշարաններու մէջ։

Heinrich Mattoni, Carlsbad et Vienne

ՌՈՒԲԻՆ ՄԱՂԱԲԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

Ամէն տեսակ հանդերձեղէններու

ՎԱՅԵԼՈՒԶ, ԱԺԱՆ, ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Շիրին խան թիւ 12

ՏՕՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

(Կ. Պոլսոյ համար կեդրոնատեղի Նշան Պապիկեան գրավաճառանոց Էսկի Զապրիէ)

Գիտական Շարժում Ա. Տարի (1885) [Սպառեալ]

» » Բ. » (1886) 20

» » Գ. » (1887) 20

Բնական Պատմութիւն Ա. Հատոր [կենդ. Հիւսուածաբանութիւն եւ Մարդկային Կազմախօսութիւն ու Բնախօսութիւն (Դասագիրք երկրորդական վարժարանաց] 40

Նախորդին համառօտը, (Դասագիրք Նախակրթարանաց] 8

Ուսումնասիրութիւն միջային քարերու պատճառաբանութեան եւ կազմախօսութեան վրայ [Ֆրանսերէն] 10

Ծագումն Հայ տարից [Պսակեալ Իզմիրեանց մրցանակաւ] 10

Մանրէաբանութիւն 10

Տիեզերք եւ իւր կազմութիւնը [Ֆրանսերէն] 10

Գրիգոր Աղաթոն [Ծագումն եւ կենսագրութիւն] Բ. Տիպ 2 1/2

Առողջապահութիւն 25

Ծննդական Գործարանք [Կազմախօսութիւն, Բնախօսութիւն եւ Առողջապահութիւն] 6

Մարդկային Սաղմնախօսութիւն 5

Բառացուցակ Ախտանուանց, Բ. Տիպ 3

Տարուբնականութիւն, Գ. Տիպ 3

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՌՈՄԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Ղալաթիա, Մանմուտիէ փողոց, 42

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Գրքի յատուկ տպագրկն. բուղթերու Նամակի եւ տեսարակի բուղթեր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐ

Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ, ՏՊԱԳՐԱՏԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐՈՒ

Բերչեմպէ Բազար, Սազպի խան։

ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆ

ԱՂԷԿ ԵՒ ԱԺԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ԿՈՒԶԷՔ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Բերա, Կլավանի փողոց, Թիւ 5—7

ԺՕՌԺ ՏԱՍՍԻՈՒ

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Երեք պնակ կերակուր, գինի, անուշեղէն եւ ուղածնուդ չափ հաց 5 ԴՐՈՒՇՈՎ.

Արտօնատէր Ա. ՍԱԴԱՆԱՆ
Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

Ա. ՄԱԹԷ

ՔՐՈՋ ՆԱԽԱՆՁ

Ա. ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՔՈՅՐԵՐԸ

Զ.

ՈՂՋ ՄՆԱՑՈՂ, ԱՂՋԻԿԸ ԻՐ ՄԱՑԻՐԸ ԿԸ ՄԽԻԹԱՐԻ

Օնօրին անոր նայեցաւ առանց պատասխանելու։

Տիկին Տիւքլէռ աչքերը խոնարհեցուց.

—Այո՛, կը նախանձէիր քրոջմէդ, կը կարծէիր որ զայն կը նախընտրէի։ Բայց չես կրնար նոյն բանը ըսել հօրդ համար . . . , ան ընդհակառակը . . .

—Հա՞յրս կրկնեց Օնօրին ուսերը թօթուելով անբացատրելի արհամարհանքով մը։ Հա՛, հիմա վարն է, աթոռի մը վրայ, ու գիտէ՞ք ինչ կը կրկնէ երկու ժամէ ի վեր։—«Կործանա՛ծ, կործանա՛ծ»։

—Կործանա՞ծ։ Ա՜հ, այո՛ չատ ճիշդ է դուչեց մայրը որ իր վիշտը յիշեց այս միակ բառով որու սարսափելի նշանակութիւնը չատ աղէկ կը հասկնար, Ա՜հ, ինչ դժբաղդ ենք։ Դո՛ւն ալ դժբաղդ։

—Որո՞ւ հոգ։ Ա՜ռ իմ անձնականիս չի դպչիր բնաւ։ Կործանած էք դուք անշուշտ, բայց ես, ի՞նչ կրնայի յուսալ ձեզ ամէնքդ դինովցնող ատ հարստութենէն։

—Իրաւ է, ըսաւ Տիկին Տիւքլէռ որու անցաւոր հանդարտութիւնը կ'անհետէր տեղի տալով յանկարծ յուսահատութեան կատաղութեան։ Իրաւ է, Տընիզը քենէ աւելի կը սիրէի ու ատոր համար հաղար տեսակ պատճառներ ունէի . . . Ատանկ բաները մարդուս ձեռքը չեն։ Դուն ալ զաւակներ երբ ունենաս կը տեսնես։ Ասկէ զատ, չես դիտեր, չե՛ս կրնար դիտնալ ինչուն։ Ուրիշ տեսակ ընելու վիճակի մէջ չէի, չէի կրնար, պէտք չէր որ ընէի, ո՛չ։ Իմ տեղս դուն ալ նոյնը պիտի ընէիր։ Բաներ կան զորս բնաւ չես գիտցած, բնաւ չպիտի գիտնաս. . .

—Կը սխալիք մայրիկ, միշտ ամէն բան գիտցած եմ։

—Դո՛ւն։

—Այո՛, այն իրիկուն ի վեր ուր զիս իբր քնացած գտաք վարագոյրի մը ետեւ . . . ։ Ան ատեն եօթը տարու էի։

—Ի՞նչ կ'ըսես, ըսաւ չուարած մայրը։

—Ու կ'ապահովցնեմ ձեզ որ ատկէ բնաւ չյուզուեցայ։

—Որովհետեւ բնաւ չես սիրած։

—Ինչէ՞ն դիտէք։

—Երիտասարդի մը անդիմութեամբ կը դատես . . . Օր մը պիտի պատմեմ քեզի . . . ու դուն պիտի ներես ինծի։

Անօգո՛ւտ է . . . Այդ կեանքը ապրիլիդ տեսայ . . . ու չներեցի։

—Ալ դաւակ չունիմ, հեկեկեց տիկին Տիւքլէռ։ Օ՜հ, Տընիզ, Տընի՛զ։

Եւ մայրը իր բարձին վրայ եկաւ զոր սկսաւ ջղաձգօրէն խածնել։

Լ.

ՍԵՆՆԿԱՊԱՆՈՒՀԻ ՄԸ ԵՒ ՎԱՐՊԵՏ ՄԱՐԴ ՄԸ

Տիկին Պիսի իր ամուսնութենէն ի վեր ինչպէս որ արդէն ըսինք, Բուլթիէ կը բնակէր։ Տունը քաղաքին մէկ ծայրը հաստատուած էր, Ֆիլլ-Սէն-Ֆրանսուա փողոցը։ Եռեւը պարտէզ մը կար եւ առաջին յարկի պատուհաններէն հիանալի տեսարան մը կ'երեւար։

Օր մը, հոն հաստատուելէն քանի մը ամիս ետքը Օնօրին քաղաքին կեդրոնը երթալու համար դուրս ելած ատենը կարծեց նշմարել որ մէկը եսեւէն կուգար։

Դիւրիը ետին դարձուց։

Անօգուտ էր արդէն։ Կիները ասանկ պարագաներու մէջ մասնաւոր բնազդ մը, կարծես վեցերորդ զգայարանք մը ունին որ զիրենք բնաւ չի խաբեր։

Գանի մը հոգիներու համար նոյն իսկ կարելի է երդնուլ թէ իրենց ծոծրակին վրայ երկու աչք ունին անտեսանելի բայց տեսողական հրաշալի կարողութիւն մը ունեցող որ իրենց մէջքը կուտայ հետեւելու ու որոշակի տեսնելու ըլլոր իրենց ետեւը անցած դարձածը։

Օնօրին այդ կիներէն էր։

Ուրեմն իր ետեւէն կուգային։

Ո՞վ։

Մարդ մը անշուշտ։

Երիտասարդ թէ ծեր։

Ոչ բոլորովին երիտասարդ, ոչ ծեր։

Բարձր կարդէն, ատ ապահով էր։

Բայլերը որոնց կամացցած արձագանքը մինչեւ իր ականջներուն կը հասնէր, այս մանրամասնութիւններուն վրայ որ եւ է տարակոյս չէին ձգեր։

Արդարեւ այդ քայլը ոչ երիտասարդի մը յանդգնութիւնն ու սասկութիւնը ունէր, ո՛չ ալ տարիքոտ մարդուն վարանոտ ու քիչ մը ծանր ընթացքը։

Այդ քայլը հաստատ ու ծածուկ բան մը ունէր։ Ինքզինքէն ապահով բայց խոհեմ մարդը կը յայտնէր ան որ իր ըրածը գիտէ, զայն հաշիւով ու չափով կ'ընէ, առանց ուրիշէ մը զրկուելու, ինչպէսնաեւ առանց անվստահութեան։

Օնօրին իր ճամբան շարունակեց առանց կասկածել տալու թէ բան մը նշմարած է եւ ասանկով քաղաքապետարանին փողոցը հասաւ, քաղաքին կեդրոնը, որ այն ատեն հակառակ իր նեղութեանը ու ապեղութեանը Առմի հրապարակին հետ այն միակ թաղն էր, ուր կը գտնուէին քիչ մը նուազ ազատ խանութներ եւ որոնցմէ քաղաքին տիկինները իրենց դնումները կ'ընէին։

Հոն, պարտկողներուն թիւը կ'աւելնար ու երիտասարդ կինը լսեց որ քայլերը կը մօտենային։

Կ'երեւայ թէ ետեւէն եկողը չէր ուզեր զինքը աչքէ կորսնցնել ոչ ալ իրմէ բաժնուիլ ամբոխին երթեւեկովը։

(Շարունակելի)